

KUOPIO

**KUOPION KAUPUNGIN OHJEISTUS IHMISKAUPAN
UHRIEN AUTTAMISEKSI**

Kuopion kaupunki

Perusturvan palvelualue

6.8.2019

Julkinen

Johdanto

Kuopion kaupungille on tarpeen laatia ohjeistus ihmiskaupan uhrien auttamiseksi. Ihmiskauppa on vakava ihmisen henkilökohtaiseen vapauteen kohdistuva rikos. Ihmiskaupan uhri joutuu alistumaan tilanteeseen, jossa häntä käytetään hyväksi, eikä hän pääse tilanteesta pois. Ihmiskauppias voi painostaa uhria esimerkiksi uhkaamalla uhria tai hänen läheisiään väkivallalla, uhkaamalla oleskeluluvan menettämällä tai vaatimalla maksamaan kohtuuttoman suuren velan.

Ihmiskauppaa voi olla esimerkiksi pakottaminen prostituutioon tai tekemään raskasta työtä ilman kunnollista palkkaa tai vapaapäiviä. Taustalla on usein järjestäytynyt rikollisuus, mutta tekijöinä voi olla myös uhrille läheiset ihmiset. Ihmiskaupan uhri ei ole vapaa, vaan hän on alisteisessa suhteessa henkilöön, joka kontrolloi ja määrää hänen elämästään. Ihmiskaupan uhreilla on Suomessa erityisiä oikeuksia.

Mikäli kaupungissa havaitaan ihmiskaupan uhriksi joutunut henkilö, niin hänet ohjataan ensin välittömästi ihmiskaupan auttamisjärjestelmän piiriin. Se voi tapahtua soittamalla numeroon + 358 295463177, jossa on palvelut 24 h vuorokaudessa tai sähköpostilla: ihmiskauppa.auttamisjarjestelma@migri.fi. Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän asiantuntijat päättävät yhteydenoton jälkeen otetaanko henkilö auttamisjärjestelmään. Auttamisjärjestelmä tekee hallintopäätöksen kaikista auttamisjärjestelmään esitetyistä henkilöistä. Auttamisjärjestelmään voidaan lisäksi ottaa ihmiskaupan uhrin alaikäiset, Suomessa olevat lapset, jos he ovat avun tarpeessa.

Kaupungilla on käytettävissään tarvittaessa valtakunnallista ohjeistusta ihmiskaupan uhrien auttamiseksi. Näitä ovat mm. Sosiaali- ja terveysministeriön, Sisäministeriön, Veikkauksen ja Migrin tekemä yhteinen ohje "Ihmiskaupan uhrien ensivaiheen tunnistaminen ja palveluohjaus 2017", Ihmiskauppa.fi-sivustot ja Sosiaali- ja terveysministeriön Kuntainfo 2.5.2019 n:o 3/2019 otsikolla "Ihmiskaupan uhrien auttaminen" ja Kuntaliiton yleiskirje 7/2016 otsikolla "Ihmiskaupan uhrien auttamisesta". Lisäksi kaupunki voi hakea ohjeistusta Maahanmuuttovirastoon kuuluvasta Joutsenon vastaanotokeskuksesta, joka palvelee koko maata.

Kuopion kaupunki

Perusturvan palvelualue

6.8.2019

Julkinen

1. Ihmiskaupan uhrin tunnistaminen ja ohjaaminen auttamisjärjestelmään

Ihmiskaupan uhrien tunnistamisella tarkoitetaan prosessinomaista toimintaa, jonka perusteella voidaan arvioida, onko henkilö ihmiskaupan uhri, ja ryhtyä toimenpiteisiin uhrin auttamiseksi ja suojelemiseksi. Auttamisjärjestelmään ottaminen (hallintopäätös) on edellytys sille, että erityiskustannuksia korvataan kaupungille.

Esityksen henkilön ottamisesta auttamisjärjestelmän piiriin voi uhrin suostumuksella tehdä kuka tahansa, esim. sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö. Esityksen tekijällä ei tarvitse olla varmuutta siitä, että kysymyksessä on ihmiskaupan uhriksi joutunut henkilö. Riittää, että esityksen tekijällä on saamiensa tietojen perusteella herännyt epäily siitä, että on mahdollisesti kysymys ihmiskaupan uhriksi joutuneesta henkilöstä, joka on avun tarpeessa. Auttamisjärjestelmään esitettävän henkilön on oltava tietoinen siitä, mitä auttamisjärjestelmän asiakkuus tarkoittaa eli mihin hän on antanut suostumuksensa. Auttamisjärjestelmässä asiakkaan tiedot ovat salassa pidettäviä, ellei lainsäädännössä muuta todeta.

2. Kaupungin palvelut ihmiskaupan uhriksi joutuneelle

Kaupunki voi tarjota ihmiskaupan uhriksi joutuneelle henkilölle:

- ohjausta ja neuvontaa ja ohjata henkilö tarvittaessa oikeudellisen neuvonnan piiriin
  - majoituksen, jos henkilön tilanne sitä edellyttää. Mikäli tilanne väkivallan tms. syyn vuoksi sitä edellyttää, niin käytettävissä on Kuopion Turvakodin palvelut
  - sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluja
  - taloudellista tukea kaupungin aikuissosiaalityön yksikön kautta. Tarvittaessa asiakas ohjataan myös Kelan palveluiden piiriin.
  - tulkki- ja käännöspalveluita
-

Kuopion kaupunki

Perusturvan palvelualue

6.8.2019

Julkinen

Ihmiskaupan uhri kunnan asukkaana saa samat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut kuin muutkin kuntalaiset. Ihmiskaupan uhrilla on kuitenkin vastaanottolain nojalla oikeus erityisiin auttamistoimiin. Vastaanottolain 38 a §:ssä säädetään erityisistä toimista, joilla ihmiskaupan uhria voidaan auttaa. Vastaanottolain sääntely täydentää sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja. Ihmiskaupan uhreilla on vastaanottolain nojalla erityinen asema palveluiden saajana.

Tarvittavien auttamistoimien tarpeen arvioinnin tekee sosiaalihuollon ammattihenkilö yhdessä asiakkaan kanssa. Tarkoituksenmukaisista auttamistoimista on myös hyvä sopia auttamisjärjestelmän kanssa.

Auttamistoimia järjestettäessä tulee ottaa huomioon mm. uhrin iästä, turvattomasta asemasta sekä fyysisestä että psyykkisestä tilasta johtuvat erityistarpeet. Näitä voivat olla esim. kidutettuihin ja hyväksikäytettyihin erikoistunut psykologinen tai psykoterapeuttinen tuki, tulkkaus, asumiseen ja sen turvallisuuteen liittyvät erityisjärjestelyt, muuttaminen pois työnantajan asunnosta tai kansainvälisen järjestyneen rikollisuuden uhkaan liittyvät, yhteistyössä poliisin kanssa toteutetut hälytysjärjestelmät, vartiointi, piilomajoitus mahdollisesti toisella paikkakunnalla. Myös nimen ja henkilötunnuksen vaihtaminen sekä uhrin kohtuullinen ulkonäön muuttaminen uhrin tunnistamiseksi saattavat olla tarpeen.

3. Lapsikaupan uhrien ja ihmiskaupan uhrien lasten auttaminen

Lapsiin kohdistunut hyväksikäyttö vaarantaa lapsen kasvun ja kehityksen, minkä vuoksi jo lapsiin kohdistunut ihmiskaupan yritys on rangaistavaa. Alaikäisten kohdalla jo pelkkä rekryointi, siirto tai vastaanottaminen hyväksikäyttötarkoituksessa katsotaan ihmiskaupaksi. Lapset ovat erityisen alttiina kaikille eri ihmiskaupan muodoille, minkä lisäksi heihin kohdistuu erityisiä lapsikaupan muotoja (esim. pakkoavioliitot, laittomat adoptiot, lapsisotilaaksi pakottaminen).

Kuopion kaupunki

Perusturvan palvelualue

6.8.2019

Julkinen

4. Kaupungin rooli ihmiskaupan uhrin auttamisessa

Kaupungilla on oikeus hakea ihmiskaupan uhrille annetuista palveluista korvausta valtiolta (ELY-keskus). Korvaus perustuu lakiin kotoutumisen edistämisestä ja ulkomaalaislain 52 a §:n 2 momentin tai 54 §:n 5 momentin perusteella jatkuvan oleskeluluvan saaneen ihmiskaupan uhrin kuntaan osoittamisesta, ohjauksesta, neuvonnasta ja muusta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä. Ihmiskaupan uhrin laskennallisen korvauksen alkamiseen sovelletaan kotoutumislain 44 §:n yleistä korvauksen alkamisaikaa koskevaa säännöstä, jonka mukaan korvausta maksetaan kolmen vuoden ajan kuntaan rekisteröinnistä silloin, kun rekisteröinti on tapahtunut ulkomaalaislain 52 a §:n mukaisen oleskeluluvan perusteella tai kuntarekisterimerkinnän puuttuessa oleskeluluvan myöntämisestä alkaen. Auttamisjärjestelmä antaa tarvittaessa konsultaatio-apua kaupungille. Korvausten saaminen edellyttää käytännössä yhteistyötä kaupungin ja auttamisjärjestelmän välillä, koska ELY-keskuksen on pyydettävä lausunto auttamisjärjestelmältä. Korvauksia on kotoutumislain 54 §:n mukaan haettava KEHA-keskukselle (ELY-keskusten ja TE-toimistojen hallinto- ja kehittämiskeskus) osoitetulla hakemuksella viimeistään kahden vuoden kuluttua sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana tapahtuneesta toiminnasta korvausta haetaan. Auttamisjärjestelmään otetulla kuopiolaisella on oikeus palveluihinsa kotikaupungissaan. Käytännössä se tarkoittaa kaupungin sosiaalitoimen asiakkuutta. Kaupunki soveltaa ihmiskaupan auttamisjärjestelmän valtakunnallisia ohjeita uhrien auttamiseksi.

Kuopion kaupunki

Perusturvan palvelualue

6.8.2019

Julkinen

